

Sygn. akt II CSK 341/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości "S." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko "N." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 7 listopada 2007 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 grudnia 2006 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód - Syndyk masy upadłości S. wniósł o wydanie przeciwko spółce N. nakazu zapłaty kwoty 426.427,38 złotych tytułem zapłaty ceny za meble, wyprodukowane i dostarczone w okresie od 4 stycznia 2002 r. do 10 lutego 2003 r.

Dla udokumentowania należności powód posłużył się fakturami wystawionymi przez pozwaną na naprawy reklamacyjne mebli.

Sąd Okręgowy w O. nakazem zapłaty wydanym dnia 25 sierpnia 2004 r. w postępowaniu upominawczym uwzględnił w całości żądanie.

W sprzeciwie od tego nakazu pozwana spółka zarzuciła, że powódka nigdy nie zgłaszała zastrzeżeń co do sposobu rozliczenia reklamacji.

Sąd Okręgowy w P., któremu została przekazana sprawa do dalszego rozpoznania, wyrokiem z dnia 30 maja 2006 r. uwzględnił w całości powództwo.

Jak ustalił ten Sąd, 1 lutego 2001 r. spółka S. zobowiązała się, w umowie zawartej z pozwaną, do produkowania i dostarczania pozwanej mebli tapicerowanych oraz do wykonywania na rzecz pozwanej usług tapicerskich. W § 11 umowy jej strony uzgodniły termin płatności 30 dni od otrzymania faktury, o ile towar zostanie dostarczony w całości. Meble te pozwana sprzedawała dalej na terenie Niemiec. Za część faktur, wystawionych w okresie od 4 stycznia 2002 r. do 10 lutego 2003 r. pozwana nie zapłaciła i jednocześnie wystawiła faktury korygujące z tytułu „naprawy mebli reklamacyjnych”. 2 kwietnia 2003 r. Sąd Rejonowy w O, ogłosił upadłość spółki S. Wyznaczony przez Sąd Syndyk wezwał pozwaną do zapłaty dochodzonej kwoty.

Oceniając te fakty Sąd uznał, że spółka S, wykonała swoje zobowiązanie w ramach zawartej umowy sprzedaży, a pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów świadczących o skutecznym zareklamowaniu zakupionych towarów.

Na skutek apelacji, jaką wniosła pozwana spółka Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił w całości powództwo i obciążył stronę powodową kosztami procesu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji naruszył zarówno przepisy prawa procesowego, jak i przepisy prawa materialnego. Powód, wbrew treści art. 6

k.c. nie wykazał faktów, z których wywodzi skutki prawne. Nie uczynił tego już w pozwie, pomimo treści art. 479¹² § 1 k.p.c. Pozwana słusznie zarzuciła, że powód nie określił za jakie towary i kiedy odebrane dochodzi zapłaty. Dopiero po upływie prawie dwóch lat od wniesienia pozwu powód przedłożył zestawienie wskazujące na niezapłacone przez pozwaną faktury powoda, natomiast samych faktur, ani innych dowodów świadczących o niewywiązaniu się przez pozwaną z zobowiązania nie przedstawił w ogóle. Tłumaczył to dużą ilością faktur i bałaganem świadomie wywołanym przez pozwaną. Roszczenie powoda zostało ostatecznie oparte na fakturach wystawionych przez pozwaną za naprawy reklamowanych mebli.

Sąd pierwszej instancji sprowadził istotę sporu do ustalenia, czy pozwana zasadnie podniosła zarzut skutecznego zareklamowania towaru pomijając bezzasadnie, że powód nie wskazał w pozwie faktycznej podstawy żądania ani też nie udowodnił go. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skoro powód dochodził zapłaty za dostarczone jej meble, powinien był wykazać, za które dostawy pozwana dotąd nie uregulowała należności, zwłaszcza wobec twierdzeń pozwanej, że wszystkie faktury zostały opłacone. W sprawie drugorzędne znaczenie miało, czy pozwana wystawiając faktury VAT dokonywała zwrotnej sprzedaży mebli spółce S, i czy wykazała konieczność dokonywania napraw reklamacyjnych. Brak dowodów na te okoliczności świadczy tylko o tym, że pozwana nie wykazała swoich ewentualnych roszczeń z tego tytułu, ale nie może prowadzić do wniosku, że powód w ten sposób wykazał swoje żądanie. Oparcie żądania o faktury wystawione przez pozwaną, uniemożliwiło jej podniesienie zarzutu przedawnienia, nie zostało bowiem określone, kiedy poszczególne roszczenia stały się wymagalne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, prawidłowa ocena zgłoszonego przez powoda roszczenia winna prowadzić do oddalenia powództwa.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniósł Syndyk masy upadłości „S,” spółka z o.o. Zarzucił w niej naruszenie zarówno prawa materialnego jak i przepisów postępowania. Zdaniem skarżącego Sąd drugiej instancji dopuścił się naruszenia art. 3, 187 § 1 pkt 2, 229, 232, 233, 479¹², 479¹⁴, co miało istotny wpływ na wynik sprawy. W zakresie pierwszej podstawy skargi kasacyjnej (art. 398³ § 1

pkt 1 k.p.c.) powód zarzucił błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 6, 535, 563 § 1, 605 612 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnicze znaczenia dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej ma ocena zarzutów dotyczących faktycznej podstawy wyrokowania. Sąd drugiej instancji oddalił apelację powódki tylko ze względu na nieudowodnienie wiarygodności z tytułu dostawy mebli.

Ze względu na gospodarczy charakter sporu pomiędzy stronami o statusie przedsiębiorcy, jego rozstrzygnięcie nastąpiło w postępowaniu odrębnym uregulowanym w Dziale IV a Tytułu VII Księgi pierwszej, Części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego. Podkreślenie to jest istotne, ze względu na występujące w tym postępowaniu odrębności, zwłaszcza związane z systemem prekluzji dotyczącej twierdzeń i zarzutów (*onus profendi*) oraz dowodów (*onus probandi*), Wprowadzenie prekluzji do postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych miało na celu wzmożenie aktywności stron, przy uwzględnieniu ich profesjonalnego działania.

Prekluzją z mocy art. 479¹² § 1 k.p.c. objęty jest materiał procesowy niepowołany przez powoda. Przepis ten, w odrębnym postępowaniu procesowym, stawia wyższe wymagania w porównaniu do ogólnie sformułowanego w art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. obowiązku przytoczenia w pozwie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Zgodnie z jego brzmieniem w pozwie powód jest obowiązany podać wszystkie twierdzenia oraz dowody na ich poparcie, pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania. Prekluzji, w tym znaczeniu, nie stosuje się jedynie w dwóch sytuacjach, kiedy powołanie w pozwie nowych twierdzeń i dowodów nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikła później. Jeżeli nie zachodzą opisane wyjątki, sąd ma obowiązek pominąć sprekludowane twierdzenia i dowody, bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r. III CZP 115/03 OSNCP 2005/5/77 oraz wyrok z dnia 23 marca 2006 IV CSK 123/05 OSP 2007/4/40).

Przedsiębiorca, wnoszący pozew o zapłatę za dostawy towarów, powinien w pozwie podać i opisać okoliczności faktyczne, z których wynika obowiązek

zapłacenia ceny przez odbiorcę. Jednocześnie powinien podać wszystkie dowody pozwalających na stwierdzenie istnienia podstaw żądania a przede wszystkim dowody dostarczenia przedmiotu dostawy. Z tą bowiem chwilą, zgodnie z art. 605 k.c., odbiorca jest zobowiązany do odbioru przedmiotu dostawy i zapłacenia ceny. W związku z dostawami częściowymi dowody powinny pozwolić na ich indywidualizację. Zakres tych obowiązków powoda jest niezależny od tego, jakie stanowisko zajmie pozwany a zwłaszcza, którym twierdzeniom będzie zaprzeczał (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2006 r. sygn. akt II CSK 143/05 system informacji prawniczej lex 180201).

Strona powodowa nie dopełniła obowiązku z art. 479¹² § 1 k.p.c., choć jak wskazują podejmowane później w sprawie czynności, było to możliwe już na etapie wnoszenia powództwa. Przemawia za tym złożone przy piśmie procesowym z dnia 27 lutego 2006 r. (k.-272 i nast.) zestawienie nieuznanych reklamacji, przypisanych konkretnym fakturom potwierdzającym uskutecznienie dostawy, których i tak pozwana nie przedstawiła, pomimo zapewnienia, że tak uczyni, złożonego w tym samym piśmie.

Bezczynności powoda nie może usprawiedliwiać sposób obrony pozwanej. Zważyć należy, że już w sprzeciwie od nakazu zapłaty, wydanym w postępowaniu upominawczym, pozwana spółka zarzucała, że z treści pozwu nie wynika na jakim tytule powód opiera swoje roszczenie (k.- 144). Jednoznaczne stanowisko w tym zakresie zajęła pozwana w toku rozprawy dnia 7 września 2005 r. podnosząc, że powód nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących, że należności z faktur są niezapłacone. Podejmowane przez pozwaną, w sprzeciwie od nakazu zapłaty, próby wykazania zasadności obciążenia powoda kosztami napraw reklamacyjnych nie są równoznaczne z przyznaniem w rozumieniu art. 229 k.p.c. odbioru konkretnych dostaw mebli i nie zwalniały stronę powodową od wynikającego z art. 6 k.c. obowiązku wykazania faktów, z których wywodzi obowiązek świadczenia po stronie pozwanej. Do chwili, kiedy powódka nie określiła dostaw mebli, konkretnych co do terminów jak i ilości, za które żąda zapłaty, nie rozpoczął swego biegu termin prekluzyjny dla strony pozwanej z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.

Załączone do pozwu faktury, dotyczące napraw reklamacyjnych mebli, nie identyfikują w żaden sposób rodzaju, ilości i czasu poszczególnych dostaw mebli. Ta ostatnia okoliczność ma istotne znaczenie także z punktu widzenia sposobu obrony, która deklarowała strona pozwana, przez podniesienie zarzutu przedawnienia roszczenia z tytułu dostawy rzeczy dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa dostawcy. Roszczenia te z mocy art. 554 w związku z art. 612 k.c., przedawniają się w terminie dwóch lat.

Z tej przyczyny, uzasadnione było zastosowanie przez Sąd drugiej instancji art. 479¹² § 1 k.p.c. Gdyby nawet założyć, iż potrzeba powołania dowodów potwierdzających dostarczenie mebli powstała później, to i tak strona powodowa nie uczyniła zadość przedstawieniu tych dowodów, a wobec zestawienia, o którym była mowa wyżej, jako złożonego po upływie ponad pięciu miesięcy od opisanej rozprawy, należało również zastosować sankcję z art. 479¹² § 1 k.p.c. Wprawdzie dopiero w noweli do kodeksu postępowania cywilnego z dnia 16 listopada 2006 r. (Dz.U. Nr 235, poz. 1699) wprowadzono do tego artykułu 14 – o dniowy termin prekluzyjny do zgłaszania dalszych twierdzeń i dowodów liczony od dnia, kiedy ich powołanie stało się możliwe lub wynikła potrzeba ich powołania, to jednak podobny pogląd jest uzasadniony na gruncie poprzedniej regulacji. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 lipca 2005 r. (sygn. akt II CK 770/04 niepubl.), gdy potrzeba powołania dowodu wyniknie później, strona niezwłocznie po jej ujawnieniu się, powinna taki dowód powołać, a nie może tego zrobić w wybranym przez siebie terminie, byleby nastąpiło to przed zamknięciem rozprawy.

Zgodnie z brzmieniem art. 398³ § 3 k.p.c., który ma zastosowanie do skarg kasacyjnych od orzeczeń wydanych w drugiej instancji po 5 lutego 2005 r. (art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. Dz.U. Nr 13, poz. 98), podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Wprawdzie w jego treści nie zostały wskazane żadne przepisy, które nie mogą być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, to jednak nie ulega wątpliwości, że obejmuje on swym zakresem art. 233 k.p.c.

Przytoczony w skardze kasacyjnej art. 232 k.p.c. jest zasadniczo skierowany do stron a Sąd dotyczyłby o tyle, o ile istniałby prawny obowiązek przeprowadzenia

dowodów nie wskazanych przez strony. Poza tym skarżący upatruje jego naruszenia w przyjęciu przez Sąd określonych w skardze ustaleń faktycznych a jak wskazano wyżej, tego typu zarzut nie może być podstawą skargi kasacyjnej.

Przyjęcie, że powód, wbrew swojemu obowiązkowi, nie wskazał za jakie towary i kiedy dostarczone stronie pozwanej dochodzi należności, a nadto, że powód nie przedstawił dowodów dokumentujących te okoliczności, pozwala na odrzucenie zarzutów skargi kasacyjnej odnoszących się do naruszenia art. 605 k.c. z związku z art. 535 k.c. i art. 612 k.c. polegającego literalnie na ich niewłaściwym zastosowaniu a w istocie na ich niezastosowaniu, które z podanych wyżej przyczyn okazało się usprawiedliwione.

Mając w dalszym ciągu na uwadze zasadniczą przyczynę, która doprowadziła do oddalenia powództwa przez Sąd drugiej instancji, która pozostawała poza zagadnieniem roszczeń z tytułu rękojmi za wady fizyczne mebli, jako bezzasadny należy ocenić zarzut naruszenia art. 563 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., oddalił apelację powoda. O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z art. 98 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 398²¹ k.p.c.